

Slovani leta 1896.

Leto 1896 bilo je v evropski in svetovni politiki prav za prav rusko leto. Vpliv v največem stilu vršeče se ruske politike kazal se je neposredno in posredno v Aziji, Evropi in Afriki. Lani je Rusija med Japonskim in Kitajem nekako odločila njuno razmerje in letos je posredstvom novo zasnovane velike rusko-kitajske banke sklenila s Kitajem pogodbo za posebno velikansko železnico, ki se sezida od zapadne strani čez kitajsko zemljo do posebne luke v Tihem morju. Ta železnica, ki bode popolnjevala Sibirsko železnico, bode pod vplivom Rusije, a takó, da bosta Kitaj in Japonsko zadovoljna. S tem pa se uže radi ekonomskih interesov poravnava navskrižje, ki je nastajalo radi tega, da je Rusija posredovala in na posled odločila razmerje med Kitajem in Japonskim. Pogodba s Kitajem radi omenjene železnice je neproračunljivega svetovnega pomena za razvoj ekonomskih ne samo rusko-azijatskih, temveč tudi enakih interesov, ki jih ima in bode imela vsa Evropa ob bodočem razvoju.

V Evropi sami se je letos govorilo in razpravljalo bolj o Rusiji, nego o vseh drugih dogodkih, in še ti so se vršili in se v konec leta vrše takó, da dajejo na mnogo stranij Rusiji prvo in odločilno besedo. Priprave za koroniranje carja Nikolaja II. in njegove visoke soproge so dolgo trajale, in svečanostno venčanje izvršilo se je pri največem blišču ob prisotnosti zastopnikov dinastij in najrazličnejših držav. Po koronanju je carska dvojica potovala na Dunaj, v Nemčijo, Anglijo in naposled v Francijo. Povsod je bil sprejem izredno bliščoben; vrhunec toržestvovanja pa je bil v Franciji, specijalno v Parizu. Dejstva kažejo, da so se odnošaji med Austro-Ogersko in Rusijo zboljšali, in diplomacija obeh držav skuša v sporozumljenju postopati vsaj gledé na turško vprašanje. Kar se dostaje pa Francije, naj si bode med njo in Rusijo pisana ali nepisana pogodba, hoditi obe velevlasti skupno gledé na vsa najvažnejša in zapletena vprašanja v Aziji, Afriki in Evropi.

Rusija je letos delovala nato, da se ohrani evropski mir, da se radi mira ohrani Turčija, toda le proti temu, da vvede ona najnujnejše reforme v deželah, kjer so krščanski podaniki v najhujšem položaju. Ne le mohamedanski fanatizem, temveč tudi neposredno Carjigrabski sistem je zakrivil letos večkratno, nečloveško, pravo zverinsko klanje sosebno med Armenci, in to v Carjigradu samem, kakor v Mali Aziji. Anglija bi bila rada po vsej sili zanetila vojno, da bi si zopet pridobila sedaj oslavljeni vpliv in da bi ostala v svojih starih ugodnih pozicijah.

Anglija bi bila na prvem mestu Rusijo rada zapletla in razdražila; a ruska diplomacija ni šla na led, in kakor je hudo, da Evropa se ne more še odločiti, da bi razrušila Turčijo, je dalekosežni pogled ruske diplomacije odločil se za ohranjenje gnjile Turčije. Rusija poštevava evropsko takó zvano vstočno vprašanje in oddaljeno vstočno, t. j. azijatsko vprašanje, in pogled na poslednje kaže, da ni vse veliko, kar je štela doslej Evropa za veliko. Le takó je možno umeti rusko postopanje za ohranjenje Turčije, če tudi pod uslovjem, da se mora položjenje v njej prestrojiti kristijanskemu naseljenju v tolažbo in olajšanje. Rusija ima sedaj preveč opraviti s svetovno važnimi vprašanji in se ne more vtikati v vprašanja druge, tretje stopinje, vendar pa kaže, da se niti vprašanja nižih vrst ne morejo reševati bez njenega vpliva.

Na znotraj so se spravili letos v Rusiji na to, da bi vvedli zlato veljavo; različna potrebna uslovja kažejo, da je sedaj ugoden čas tudi za to reformo. Bilancija kaže velike preostanke, in na ruski, tudi sedanjí denar ne more zapadna spekulacija takó neugodno pritiskati, kakor se je godilo še pred nekolikimi leti.

Zidanje Sibirske železnice je letos silno napredovalo, in na velikih črtah uže vozijo po njej.

Od spomladi do konca oktobra je bil v oddaljenem Nižnjem Novgorodu nepretržen praznik vseruske razstave ogromnega obsega. Azijatska in evropska Rusija ste razpostavili poleg narodnih pridelkov tudi vsake vrste izdelkov rokodelstva in velike industrije. Posebni oddelki so raskrivali moč in pomen ruske umetnosti, sosebno slikarske, in umetne obrti od ročnih del do velikih stavb. Za Ruse same, še bolj pa za evropske zapadnike je bilo sosebno zanimivo to, kar so razložili iz ruske Azije in evropsko-azijatske ruske Sibiri. Ruska vlada je mnogo milijonov potrosila za to, na vse strani prekrasno, sistematiški v vseh delih prirejeno razstavo, in voznja k razstavi je bila olehčana po najnižih cenah, v tem ko je dijaštvo vozilo se brezplačno in imelo v Nižnjem Novgorodu samem vse možne ugodnosti, kakoršnih ni doslej delila še nobena država. Ne v številu, temveč v kakovosti ogledovalcev razstave je opora njene koristi za bodočnost, in kdo je sposobniši, nego učeča se mladina in strokovnjaki za zvesto sprejemanje vtisov in širjenje tega, kar so videli? Učencev, dijakov in veščakov pa je bilo obilo na Novgorodski razstavi, na kateri so od vlade pozvani strokovni ljudje še posebe predmete razkladali občinstvu v vsakem važnem razstavnem oddelku.

O občem kulturnem napredku ni treba glede Rusije nič povdarjati, ker napredek se vrši v velikih merah od

leta do leta, in če stvari niso toliko očitne, prihaja od tod, da v Rusiji so neobičajna prostranstva, in je treba z vsakim korakom stopiti v vsako teh prostranstev, za to pa je treba več truda, nego za 10 in še več korakov drugod. Tudi ruski vlaki na železnicah so počasniši, to pa le radi tega, ker so daljši, in je vsak vagon sam po sebi veči in obsežniši. Vse se vrši v velikih merah, znerišje, a tudi gledé na napredek toliko trdneje in zanesljivejše.

Še vedno trdijo, da pod Nikolajem II. je nastal nekak „novi kurz“, da rabimo izraz o vladanju cesarja Viljema II. Ta „novi kurz“ se res kaže v ugodnijem postopanju nasproti Zidovstvu, Poljakom in v drugih stvareh. A Rusi se tolažijo s tem, da program in glavni cilj je vendar nepremičen in stari. In da se tudi Nikolaj II. drži ciljev, katerim je stremil njegov otec Aleksander III., zato imajo ruski mislilci in dejatelji poroštvo v dejstvih in posebnih tradicijah. V obče pa ni nikjer toliko ugodnih uslovij za popravke in korekture, kakor v Rusiji, ako bi zabredli ali pa pre naglili se na kako stran. Ruski narod je zadovoljen z dosedanjim tirom in sedanjimi velikan-skimi vspehi, in če kedaj, bila je Rusija letos na izredno visoki stopinji svoje moči in sile, svojega moralnega in dejanskega vpliva.

Moralni vpliv Rusije je konečno zopet prodril tudi v Bolgarijo, kjer so pokazale mase narodove, da njih interesi se razvijajo in hranijo najboljše pod zaščito Rusije. Temu spoznanju se tudi tuji princ, sedaj pripoznani knez Ferdinand ni mogel več upirati, in je, udavši se neizogibnosti, izročil svojega prvorojenca Borisa grško-slovanskemu pravoslavlju.

Balkanske države same za se niso krepke dovolj, da bi ne spadale pod vpliv drugih večih držav. Vprašanje je le, kje so naravne zveze za nje; velesile pa ne prašajo po naravnem pridruženju, temveč po tem, kakó bi se one okoristile z majhnimi in šibkimi državicami. Taka je in bode i nadalje na Balkanu, dokler ne bode razuma in moralne sile v narodih samih, da bi si sami odločevali poti in zveze v smislu svojih političkih in kulturnih interesov.

Videli smo letos, da kri ni voda, da sta se knez črnogorski in srbski kralj bratila v Belgradu, in da je takisto prijazno bil sprejet tudi knez Ferdinand v istem Belgradu. No proti koncu uže pozablja kralj Aleksander dogodke poslednjih mesecev. Romunija in Srbija omahujeti, prav za prav vladni sistemi se po balkanskih državah izpreminjajo, v tem ko narodi ostajajo pri mišljenju, kakoršno jim narekujejo dejstva. Vladni sistemi balkanskih držav ne morejo imeti stalne veljave, in čim bolj se bodo zavedale mase, tem manj bodo mogle dinastije in vlade sklepati nenaravne zveze. Diplomati velikih držav seveda poštevajo tudi netrajne vspehe, da le kažejo tudi samo začasni nimbus; oni nič ne marajo, če se pozneje tudi opečejo.

V tem je tolažba tudi slovanskim narodom v malih državah, katere so igača vplivnijih sosedek. Šel je Stambulov, odstopil je Milan, a jednaka usoda zadene tudi tiste, kateri ne ščitijo interesov narodnega naseljenja.

Črna Gora si je, kakor se je pokazalo letos, pridobila naklonjenost tudi carja Nikolaja II., in z njegovim sporazumljenjem je prestopila jedna hči kneza Nikole I. v katoliško cerkev ter takó mogla poročiti se z italijanskim prestolonaslednikom. Zveza črnogorskega vladarskega doma s savojskim ni bez polit. pomena in ne more biti neugodna za srbski narod, tudi ko bi ne gledali na druge interese slovanske. O Črni Gori pa niso nikdar toliko go-

vorili v civilizovanem svetu, kakor letos. Pri tem so slavili hrabrost Črnogorcev, hrabrost in modrost kneza Nikole I.

Lužiški Srbi ne morejo politički poštevati se; vse, kar storé za svoj razvoj, suče se v okviru kulture, in tu je najvažnejša zavest o ceni svojih svojstev. Letos so bili priredili v Dražnanih svojo razstavo o domači obrti in umetnosti, in to z najlepšim vspehem. Nemški veščaki so pripoznali vrednost izvirnosti lužiške umetnosti in drugega dela. Kaka pristna svojstvena sila je morala biti v lužiskih Srbih, da so čez toliko sto let političke zavisnosti ohranili sposobnost ze lastno kulturno delovanje!

Poljakom se letos zopet slabo godi le v Nemčiji, v Rusiji poljske mase niso občutile nikdar političke zavisnosti; svoboda je zapravljala sebi jedino poljska inteligencija; sedaj pa piha tudi za njo prijazniši veter, dasi sama ni dala še dokazov o poboljšanju mišljenja.

V Avstro-Ogerski so ravno letos Poljaki na vrhuncu svojega političkega vpliva. V Rusiji niso še nobenega Poljaka raznarodili, in celó ko bi prišlo do tega, potopili bi se le v krepkem slovanskem plemenu, v tem ko grozi Poljakom v Nemčiji potujčenje in bi jih ista usoda zadela, kedar in kolikor bi bilo to zavisno od nemških strank v Avstro-Ogerski. Tudi tu se bode Poljakom dobro godila, dokler bodo služili protislovanskim interesom. Sicer pa se poljsko plemstvo uže samo slabi ne le s tem, da ne napreduje s pomočjo moderne ekonomije, kakor češko plemstvo, temveč si izpodkopuje tla tudi med poljskim narodom, kateri se začenja v svoji veliki gmotni bedi družiti uže z demokracijo židovske barve. „Ljudska stranka“ se krepi med gališkimi kmeti in žuga razrušiti sedanje poljsko „Kolo“ tudi v cislitavskem osrednjem parlamentu.

Avstro-ogerske Slované je vedno primerniše poštevati bez Poljakov, ker poljsko plemstvo je sposobno jedino zato, da tlači vsak vzlet slovanskih strank. Tudi letos je bilo le redko naključje, da bi se ne bile poti ostalih Slovanov križale s poljskimi. Pravo soglasje je bilo letos med ostalimi Slovani našega cesarstva v tihih ali glasnih protestih proti izrabljenju in zlorabljenju izmišljenega in domišljenega madjarskega milenija. Slovansko dijaštvo je bilo prvo, ki je najodločniše izražalo se proti mileniju. Za dijaštvom pa so stale množice slovanskega naseljenja in so takó one popravljale, kar so zanemarjale parlamentarne stranke. A tudi poslednje so soglašale v tem, da pogodba z Ogersko se mora zasnovati drugače, nego je veljala doslej. Načelno proti dualizmu so se obračale le nemške antisemitske stranke, v tem ko so vsled svojega oportunistične slovanske stranke omejile se na zgolj ekonomiško stališče ter s tega stališča uprle se proti dosedanji kvoti, proti carinski in trgovinski zvezi in nekoliko tudi proti privilegijem, ki jih imajo Madjari pri avstro-ogerski banki. Nezakonitosti in krutosti madjarsko-židovskih gospodarjev ob državnozborskih volitvah pa uže niso našle slovanskih strank složnih, in tu so izpolnili jedino nemški antisemiti svojo dolžnost, ko so najstrože obsodili madjarsko korupcijo, razkrito najbolj ob istih volitvah. Takó so ostali ogerski Slovani tudi letos bez prave moralne pomoči od tostranskih Slovanov, in v tem pogledu so se zagrešili najbolj Mladočehi, ki so popustili točko moralne in kulturne vzajemnosti avstro-ogerskih Slovanov. Ti Mladočehi žanjejo sedaj najtoplejšo zahvalo celó po velikonemških listih za izjavo v drž. zboru, da pripoznavajo trozvezo in se omejujejo zgolj na prijazna odnašanja avstro-ogerske diplomacije k Rusiji.

Dosedanji nimbus prave slovanske stranke so letos Mladočehi izgubili, in to je posledica njih separatizma in

nesposobnosti, da bi bili privlekli k sebi druge slovanske stranke in takó vstvarili kompaktni klub, zastopajoči skupne interese cislitavskih Slovanov posebe in moralne interese avstro-ogerskih interesov v skupnosti.

Slovanske stranke so letos prodale važno nasledstvo ne za dano, temveč za obečano in niti ne gotovo obečano lečo! Uklonile so tilnik za dvomljivo drobtinčarstvo, izgubile so ponos o veljavi slovanskega življa, in v tem ko ruski narod toržestvuje v politiki in napredku kulture, ponižujejo se naše slovanske stranke, kakor da bi ne bilo za nje drugega sredstva, nego — jarem! Ko bi bili slovanski narodi zreli dovolj, napravili bi tabula rasa, pometli bi s takim zastopstvom, da bi nikdar več ne vstalo in narodom zapravljalo prevažne interese v dobi, katera se je za te interese kazala lelos jako ugodno. Zal, da ima cislitavsko Slovanstvo premalo dejanski nezavisnega novinstva; poslednje ne gode, da bi plesali poslanci, temveč pleše, kakor se ljubi gosti raznim psevdovoditeljem!

Kakega poslujočega voditelja, kakoršni so bili Clam Martinic, Palacký in še Rieger, cislitavski Slovani sedaj v obče nimajo, še manj pa takega, ki bi znal po skupnem programu in taktično družiti slovanske stranke. To je tudi mnogo zakrivilo, da so slovanski narodi razdejani, in da so njih stranke zlasti letos toliko nizko padle v cislitavskem skupnem parlamentu. Nesposobnost za obče stvari je dalje zakrivila, da cislitavski Slovani niso niti letos zasnovali posebnega osrednjega publicističnega organa ter so takó ostali bez vsake skupne brambe. Pač pa so neposredno ali posredno odobrili tudi letos povišani dispozičnijski fond osrednji vladi, da more poleg drugih sredstev tudi s tem pomočkom snovati in podpirati novine svoje vrste. Te novine po svoje tlačijo vsako „radikalno“ pojavljenje slovanskih strank in zagovarjajo občo protislovansko politiko in na znotraj še vedno znani stari „liberalni“ sistem.

Torej vladi, ki si itak sama more pomagati, znajo meriti slovanske stranke velike vsote za oficijozni tisk; sebi pa ne znajo vstvariti niti organčeka, ki bi vsak teden zavračal stvarno, kar zagreše vladni in drugi protislovanski listi. Taka je bila sebičnost in kratkovidnost slovanskih strank tudi letos, in letos gledé na posebno položnje še veča, nego prošlih let. „Zmernost“ se priporoča, „zmernost“ je zavladata v krogih slovanskih novin in dejateljev, in „radikalstvo“ je izgubilo v parlamentu poslednje sledove. Z „radikalizmom“ v grob, z „zmernostjo“ na površje! To je geslo vladnih glasil in organov slovanskih strank za novo l. 1897!

No tolažba, kakor za druge narode, je tudi za slovanske v tem, da se množé po številu, da si duh vedré vedno bolj, de se krepé gmotno in kulturno, da se pošte-vajo vedno širše množice. Te množice so pridobile tudi v pogledu na avstrijski osrednji parlament novo politiško pravo, in če bode od začetka haos vsled večje udeležbe v zastopstvu veči, naposled se vrenje izčisti, in dobiček bodo imeli le narodi, samovolja voditeljev pa se v toliki meri zmanjša, in tudi vlade bodo računile v veči meri z zastopstvom mas, nego z dosedanjiimi skupinami posebnih interesov; vsaj v tem pogledu ni bilo letošnje leto neugodno, in je perspektiva za bodočnost vsekakor tolažilna. Boji pa čakajo i nadalje slovanske narode; zato pa bode pred vsem toliko potrebnije vzgajanje značajev, močatosti, odločnosti in ne le razumove modrosti.

Bodi leto 1897 na vse odločilne strani ugodno!

Zavesti nam je treba in odločnosti.

(Iz opazovanj Nemcev in Madjarov). Kruta usoda zanesla me je bila letos v zdravilišče v velikem selu avstrijske Silezije blizu meje pruske Silezije. Selo in vsa njegova bližnja okolica je čisto nemška. Največ gostov, kateri tam iščejo zdravja ali vsaj olajšanja svoje bolezni, je iz pruske Silezije in drugih bližnjih nemških dežel in iz naše Silezije. Za njimi bi prišli po številu Madjari in Poljaki. Čehi prihajajo v razmerno majhnem številu; tudi na Rusa naletiš, Jugoslovan je pa bela vrana tam.

Opazoval sem življenje tamošnjih, raznovrstnim narodom pripadajočih gostov. Ni mi trebalo dolgo opazovati, kmalu mi je bilo jasno, da se tu iztičeta (pruski) Nемец in Madjar. Drugih narodov gostje — če prav so Avstriji — tu nimajo besede. Kedar se pretresajo javne stvari, govori se le o pruskih razmerah, o pruski politiki, o pruski trgovini in obrti, o pruskih delavcih i. t. d. Avstrijske razmere omenjajo se le mimogrede in le v dokaz, kako daleč je še Avstrija za Prusijo, kako velika je v Avstriji oskodiča ženjalnih in podjetnih mož bodi si na katerem koli polju človeškega uma in dlana. Ko bi Avstrija ne dobivala veleumov, strokovnjaški naobrazjenih voditeljev in razumnih podjetnikov na obrtnem, trgovskem, rudarstvenem in gospodarskem polju iz prusko-nemških pokrajin, ne bilo bi vredno poštovati jo v tem pogledu, in jedva bi se smela prištevati kulturnim državam. Bez oslombe na Nemce (a ne na avstrijske, kajti ti so v njih očeh pravi revčeki, kateri ne morejo vspešno tek-movati niti s Čehi), bez nemške pomoči ostala bi Avstrija na zelo nizki stopinji kulturnega razvoja. Avstrijske dežele so pomilovanja vredne, in ko bi se Prusiji ne odprlo široko polje za izkoriščanje avstrijskega prirodnega bogastva, kedar bi te dežele postale pruske provincije, potem bi pač trebalo Prusiji premisliti, bi-li vredno bilo poseči po teh deželah ali ne. Take in jednake pogovore in izjave ošabnih pruskih Nemcev čuješ, kedar te je volja poslušati jih. Vse to pa mnogim našim Nemcem ne odpre očij; njih mišljenje je uže preveč prusko-nemško in njih sovraštvo slovanskih sodržavljanov tako strastno, da niso več sposobni mirno razmišljati o tem, premnogi so po duhu uže — Prusi. In ko bi se jim izpolnila njih srčna želja? Ko bi se zgodilo to, ko bi avstrijske dežele prišle pod prusko-nemško oblast, no potem bi se avstrijskim Nemcem ne godilo najbolje. Prusi bi jih sicer podpirali v boju proti slovanskim narodom, da bi te ponemčili poprej, sicer bi jih pa prezirali, kakor jih prezirajo uže sedaj, ter bi v imenu hvaležnosti mnogokaj zahtevali od njih, kar bi jih gotovo ne povzdigovalo. Naši avstrijski Nemci čutili bi kruto moč onih, katerim se sedaj silijo, in kateri bi jih ne hoteli smatrati sebi jednakopravnimi in ravnorodnimi.

Pogovori z avstrijsko-pruskimi Nemci in moja opazovanja teh preverila so me, da so bolje poučeni o političnih dogodkih, državnozbornskih in drugih javnih razpravah v Berlinu, nego o onih na Dunaju; da so jim razmere nemških mest, posebno bližnjih, mnogo bolj znane, nego avstrijskih. Ako se hoče kdo njih pončiti o kaki stvari, n. pr. o trgovskih, obrtnih, gospodarskih, borznih i. t. d. stvareh, poseže navadno po pruskem, a ne po avstrijsko-nemškem časniku. V zdravilnih prostorih omenjenega zdravilišča najdeš le dva Dunajska in jeden avstrijsko-sileški list, vsi drugi časniki in časopisi so iz „rajha“, le Madjari najdejo tudi tu svoj „Pesti Naplo“ i. t. d. Da na Slovane pri znani njih potrpežljivosti in pohlevnosti ne misli nikdor, razume se po sebi.

Dà, pohlevni in ponižni so Slovani, ne izvzevši Čehov, v primeri z Madjari! Zato se jim pa tako godi, zato imajo pri drugih samozavestnih narodih le malo ugleda ali pa — nič. Pohlevnost, dobrosrčnost, strpljivost in druge take lepe lastnosti jim pri sedanjih razmerah le škodijo kot narodom. Tujec te prav rad posluša, ko mu prijazno razlagaš svoje človekoljubne ideje in pohlevna prizadevanja svojega naroda; večkrat ti tudi pritrdi ter prizná, da se krivica godi tvojemu narodu, ako je res, kar mu pripoveduješ, ali respekta ne bode imel niti pred političskimi voditelji tvojega naroda, niti ne pred tem narodom samim. Rahločutno pozivanje na človeška prava dan današnji nima vspeha v politiki; le čvrsta, narodna zavednost in iz nje izvirojoča neupogljiva samozavest, trdna narodna organizacija in nerazrušljiva jedinstvo priporo narodu spoštovanje, občudovanje in poštovanje njegovih zahtev.

Zgled krepke narodne zavesti in čvrste samozavesti dajejo nam — Madjari. Naj reče kdo, kar hoče, naj sicer Madjare sodi, kakor mu drago, živahnejše in krepkejše narodne zavesti, močnejše samozavesti in večje domovinske ljubezni, nego je madjarska, ne poznam; in v tem pogledu so vsi jednaki, bodi si obrtnik ali trgovec, svečenik ali lajik, uradnik ali častnik, mož ali žena, mladenič ali starec. Naj pride Madjar, kamor hoče, madjarske domovine, madjarskih odnošajev, madjarskega življenja pozabiti in prehaliti ne more. Kar koli vidi in užije v tujini, ni nič proti temu, kar mu ponuja sladka domovina. Extra Hungariam non est vita!

Nikdar ne doživiš, da bi se Madjar sramoval svojega jezika in svojega naroda. Kaj pravim, sramoval, nobene prilike ne opusti, da ne bi ponosno pokazal svoje narodnosti, svoje neizmerne ljubezni do svojega jezika, narodne pesmi in glasbe in narodnih običajev. Z rojaki govori tudi v tuji družbi le madjarski. Njegovo oduševljenje za domovino je tako veliko in iskreno, njegov narodni ponos tako pristen in neprisljen, da imponuje tudi — ošabnemu Nemcu. V čisto nemškem kraju zahtevali so Madjari kot stalni gostje madjarski jedilni list. Kjer je le par madjarskih gostov, naročiti se morajo madjarski političski časniki. Slovan se med Nemci ne upa ni ziniti, kaj-li da bi zahteval slovanskih novin. Ponajveč kdo svoj časnik, na kateri je naročen, rojakom svojim na razpolaganje stavi, ako so Nemci tako dobri, da trpé slovanski list v javnem lokalu.

Pri koncertih in godbenih proizvajanjih Madjari ne pozábijo zahtevati, da se igrajo tudi madjarski komadi, in radi posežejo v žep, da se jim le volja izpolni.

V veliki zdravilni dvorani peli so tirolski pevci in pevke pri citrah in kitari. Kar ti vstane visok in vitek Madjar, gre naravnost na oder in zahteva madjarsko pesem. Tirolci madjarske pesmi niso mogli zapeti, ker nobene znali niso, ali udali so se ter zasvirali madjarsko melodijo, katero so ravno znali. S kakim oduševljenjem so pričujoči Madjari sprejeli svoj narodni napev, kako se jim je srce razigralo, s kako živahno mimiko so sicer preprosto godbo spremljali, to se ne dá popisati, to je treba videti. Madjar pa, kateri je zahteval madjarski komad, šel je še med godbo zopet na oder ter Tirolca, ki je citral, objel in poljubil ter svoje strastne radosti dolgo ni mogel ukrotiti. Ta prizor elektrizoval je tudi druge, in ko se je Madjar vračal z odra k svoji mizi, vstal je korenjaški Rus ter ga očitno objel, hoteč mu izraziti svoje občudovanje radi njegovega narodnega ponosa in navdušenja.

Spoštuj se sam in diči se s tem, kar je tvoje, ako hočeš, da te bodo spoštovali in poštevali drugi!

Naj omenim še druge epizode, katera se je vršila isti večer. Nemci, v prvi vrsti oni iz „rajha“, ko so videli madjarsko narodno oduševljenje, hoteli so tudi svoje narodno mišljenje in svojo navdušenost pokazati. Zahtevali so, naj se svira „Die Wacht am Rhein“, in ko so Tirolci ustregli njih želji, peli so vsi demonstrativno to pesem. Pričujočim Slovanom in tudi nekaterim maloštevilnim avstrijskim Nemcem je pri tem tesno prihajalo. Naposled se ohrabré ter zahtevajo avstrijsko himno. Tirolci zasvirajo cesarsko pesem. Vse je vstalo, vstali so tudi naši Prusijanci in Prusi, in vse je pelo. Prvi hip sem si mislil: Glejte, saj imajo vendar le toliko takta, da z nami pojó našo cesarsko pesem ter s tem priznavajo, da so v — Avstriji. Kako sem se prevaril! Oni niso peli naše cesarske pesmi, temuč po njenem napevu peli so svojo pesem in to s tako silnim glasom, da so prepvili tekst naše himne, in donelo je po dvorani:

„Deutschland, Deutschland über Alles,
Ueber Alles in der Welt,
Wenn es stets zum Schutz und Trutze
Brüderlich zusammen hält.
Von der Maas bis an die Memel,
Von der Etsch bis an den Belt:
Deutschland, Deutschland über Alles,
Ueber Alles in der Welt.“

Šele ta predrzna netaktnost večine naših in vseh pruskih Nemcev razgnjevala in osrčila je prisotne Slovane. Čule so se pikre besede, potem so pa zapeli demonstrativno in glasno:

„Hej Slované, ješté naše slovanská řeč žije;
Pokud naše věrné srdce pro náš národ bije“ i. t. d.

Ta odločnost je pomagala; tisti večer nismo več čuli niti „Die Wacht am Rhein“, niti „Deutschland über Alles“. Meni pa je ostal ta večer v spominu, in čisto si mislim: Bolje bi bilo, da bi se učili zavesti in narodnega ponosa od naših nasprotnikov ter jih posnemali v njih odločnosti, nego da se tolažimo in srce lajšamo s zabavljicami črez njé, ter tajimo njih veljavo v političnem in socijalnem življenju. Kako bi se mi srce tajalo radosti, ko bi naletel kje na tako odločno narodno slovensko družbo, kakor sem uže večkrat naletel na ognjevito oduševljene Madjare!

Kmalu po onem večeru bil je cesarjev rojstni dan. Rad bi še to povedal, kako so ga slavili nekateri, ali potem ne bi imel nadeje, da te vrstice zagledajo beli dan, zato je bolje, da — umolknem.

N—s V—n.

Зашто је ноћца тавна . . .

Зашто је ноћца тавна,	И ја бих био сличан
Кад б'јели мјесец није?	К'о ноћ у црној тмуши,
И дан би мрачан био,	Да поглед ока твога
Да сунце њег' не грије.	Не сјаје мојој души.

Што ј' дакле сунце дану,
Што ј' ноћу мјесец јасни,
То с' мени очи твоје,
Анђелу мили, красни.

Novoj godini na osvitku.

Jedno eto	Da l' će, rode,
Opet ljeto	Ljepše zgrade
U vijeka mine,	Goditi se tebi? —
More slada,	Da je sloge,
Bezbroj jada	Tuge mnoge
U vijeka gine.	Davno bilo ne bi.
Iznad groba	Al je nije!
Prošlog doba	Bičem bije
Novi dani sviću,	Bratac brata svoga —
Nove nade,	Radi tebe?
Želje mlade	Radi sebe,
Svakom bude biću.	Rad' bijesa zloga.
Srcu mome	Drugi jadni,
Nesretnome	Slave gladni
Da l' će bolje biti?	Inom svijetu služe,
Il će ljući	Ter se boje
Jadi, krući	Zibke svoje,
Još ga većma sviti?	Majčicu si ruže...

Dr. K. Tr. Budisvoj.

Ej pa toči...

Ei pa toči toga vina,	I da gledam zemlju sretnu
Da mi zmrzle žile sgrije,	I da vidim, gdje se gube
Da mi srcu sanke vrati,	Po tom kraju sretni ljudi,
Duši nove melodije,	Gdje se braća bratski ljube.
Da prosanjam časak samo	Nek uzkrane časom samo
O nebištu na tom svijetu,	Mojoj mašti ono doba,
Da se dignem nad oblake	Kada sreća sanak ne bje,
U zanosnom mašte letu!	Kad ni bilo lednih groba!

Kad još otac Adam nije
Okusio plod spoznanja,
Kad se nije paklu dao
Za trenutak milovanja...
Ej pa toči ljupko vino
Bisernoga čarnog sjaja,
Da za trenut' bareru budem
Sred Edena i sred raja!

R. Katalinić Jeretov.

Naši knjižni greh.

Posvećuje se g. Lamurskemu.

Nove, „izumljene“ besede.

Ravno tako nesrečna, kakor v pridobivanji besed iz slavjanskih jezikov, je „nova knjiga“ v „izumljenji“ novih. Recimo, da za ta ali oni pojem nijeden slavjanski jezik, in da je res neobhodna potreba skrpiti čisto novo: to kaka svojstva morala bi imeti taka novoskovana beseda? Javno je, da mora taka beseda točno označati oni pojem, v obznanenju katerega se je „izumila“, in kakor je ta pojem jasen človeku, tako bi morala biti i nova beseda jasna in razumljiva. Sicer bode Slovenec, čitaje svojo knjigo ali časnik, moral nositi s soboj vedno slovarček, kjer mu bodo vse te besede iztolmačene — po nemški.

Iz slovarja prof. Hubada privedem tu le mikroskopičen del zbirke označenih besed.

Imendan (!) Namenstag — bolj „ginljive“ besede si pač misliti ne moreš. Upati je, da bodemo kmalu čitali: „roptica“ — Raubvogel. Namenstag je god, kar rabi pač vsak kmet. V ruskem prostorečji, n. pr. v Voronežskej guberniji, pravi Dalj, годы označa: pir, prazdnostvo. V severnej Rusiji rabi se premo „god“ nam. именные. Ako imamo „kolina“, Schlachtessen (gl. Hubad) in „babine“, Ent-

bindungsschmaus (Pleteršnik), zakaj bi za Namenstag ne rabili imenine? ne pa barbarsko „imendan“, ako nam je uže naš starodavni „god“ presel.

Za „Schussweite“ imamo puškomet, pri katerej besedi je postavljeno (serbokroat.). Morda je bila taka beseda res potrebna Srbohrvatom, no nam je ona lišnja. Vsak kmet pravi: „njegova hiša je za dva streljaja od moje“.

Statistik je prevedeno: „državopis“. Pokorno prosim s to besedo prevesti mi sledeče nemške izraze: Statistik der Mortalität in verschiedenen Ländern Oesterreichs, Statistik der unehlichen Geburten, Statistik der Hagelschläge i. t. d.

Zeitgenosse je „mednamec“, to je oni, ki je „med nami“. Tako so „mednamci“ Kitajci, Botokudi, Samojeji, ki živé sedaj, ko živimo mi. Recimo, da ima Nemeč prevesti stavek: „Catilina war ein Zeitgenosse Cicero's“ in poišče besedo „Zeitgenosse“ v slovarji prof. Hubada; tako dobode: „Katilina je bil mednamec Cicerona“.

Imamo besedo: medokradec, da-si nam je nerabljiva beseda „kradec“, nego le tat.

„Helfershelfer“ je „napomagač“; kak poseben pomen more tu dati predstava na?

„Basrelje“ je „nizkodvižen“. Bartelj ima „ploskorezba“. Torej, po primeru prof. Hubada, bode Relief — „dvižen“, ka-li. Čudim se tudi, kako je tu v dvig-ucelelo v, ki se povsodi v tem korenu izvrga, protivno jezikovnim zakonom.

„Nasenstüber“ imamo „nosobro“!! Brca se le nogami, no ne v nos, nego nekam drugam, nos je previsoko.

„Landkarte“ je „zemljevid“, no Flusskarte — rekokaz, Himmelskarte pa nebokaz.

Za „Tagelohn“ imamo „nadnevek“ in celo „nadnek“. V resnici govore „dnina“.

„Ballon“ je — „oblon“! lepa metateza in jako udobna, no nastavke on, ki se je pribavila k slovenskemu obl- naš jezik nema.

„Münzprägung“ je „novčekov“.

Imamo besede: obsadovitiiti, befruchten, najdunačiti, besiegen, oneprijateljiti, verfeinden i. t. d.

Sestava glagola „naidati“ je popolno nejasna, ona znači baje „convergiren“. Ako je to od iti, to jasno je vsakemu, da glagola idati nemamo.

„Erfinden, to je pa izumiti. Ta beseda je prišla v rabo celo pri resnobnih ljudeh. No ona ni počenega groša vredna. V starosl. imamo обрѣти = najti, обрѣтъи, ó сръвъ; odsod rusko изобрѣти, torej = iznajti; sledovateljno je prejšnje naše iznajti ravno tako slovensko, kakor je изобрѣти rusko. Da so Rusi tu vzeli обрѣти nam. найти je slučajnost. Srbski „besedokovi“, ki so pomen glagolov znali ravno tako dobro, ko naši, skovali so изумети, kakor da je umeti prehodni glagol; oni niso pomislili, da, ne nadrogavši se nad gramatiko, ne mogo pri tem glagolu, kot srednjem, postaviti objekta v tožilniku.

V resnici izumiti znači: in Erstaunen setzen, kakor obezumi, des Verstandes berauben, ne pa den Verstand verlieren, kakor ima to slovar prof. Hubada. Pri prof. Hubadu imamo izumeti in izumiti za erfinden, torej ima tudi on, kakor njegov srbski „kolega“, izumeti za prehodni glagol. Z druge strani ima pri obezumiti opazko „intr.“, to je — neprehodni, srednji. „Obezumiti“ je dostojen tovarišč gori omenjenih sviti, blediti, grau, blass werden.

Konec.

Ako se ozremo na vse, kar je bilo rečeno dozdaj, vidimo jasno sledeča javljenja v novem slovenskem knjižnem jeziku: 1. lehko-mišljeno ravnanje s korenem in predstavkami pa nastavkami besed, izvirajoče ali iz nevednosti ali pa iz prepričanja, da naš jezik ne zasluže, da bi se resnobno odnosili k njemu; 2. neznanje trpezev glagola, neznanje sprege in neumenje razločevati srednji glagol od prehodnega; 3. izposojevanje nepotrebnih tujih besed, kjer ima svoje, in zaničevanje glasovnih zakonov pri prenašanju besed iz jednega ali drugega slavjanskega jezika v slovenski, ter neokretno, nevednostno kovanje novih besed, večinoma monstroznih, vselej pa nepotrebnih; 4. neznanje staroslavjanskega jezika in drugih slavjanskih, posebno najbližjega nam in najvažnejšega — ruskega.

K temu si dovoljujem opazko, da čitam celo v slovnici Šumana tako-le: na str. 186, 3. spodaj.... kajti odgovarjajoči opetovalniki se glasijo na ruskem: plyvati, osnyvati, kyvati, izdryvati*); ako te besede prepisem po ruski, dobodem: плывати, оснывати, кывати, издрывати. Vprvič se nedoločnik ne končuje na и, nego na ъ, vdrugič ъ po goltnikih v ruščini stani ne more. Označeni glagoli se po ruski v resnici glase: - плыва́тъ, - кы́ваютъ, - осны́ваютъ, вырыва́тъ; črta pred prvima dvema označa, da se rabita le s predstavkami, no ne kot prosta. Strašen smeh je vzbudilo, ko sem nekoč

*) Vspomnite znameniti „pon-d-reti“!!

pokazal kolegam te glagole v slovnici prof. Šumana. Tako tudi vračen in rođen in rusko, nego вращенный и рожденный, рожденный in prostonarodni роженный. Ne vem, ali so te gorostasne napake pripisati Šumanu ali Miklošiču; jaz jih le konstatujem. 5) javlja se v novejši slovenski knjigi polno samovolje v oblikah besed, iz katerih se nekatere, kakor sem dokazal, piše v petih raznih podobah, ker se ne ve, katera je prava, ali za katero se je treba odločiti.

Naglasiti mi je, da pisavši te vrstice, bila mi je poslednja in prva namera, pokazati napake slovenskega pravopisanja in oni haotičski razbrod, ki cari v njem. V sedanjem slovenskem jeziku gre „jeden v les, drugi po drva“, kakor govore Rusi; vsakdo piše, kakor se mu ravno zdi, vsakdo kuje nove besede, da-si nema na to potrebne znanstvene omike; vsakdo, da le pero ume držati v roki, rini se v število „pisateljev“ in učiteljev svojega naroda, in vselej se dobivajo drugi, začetniki posebno, ki se bez vsake kritike se svoje strani, hlastno mečejo na vsako „novotarijo“, katero črez teden dni izumitelj sam, ko bejasto in monstrozno, meče črez plot.

Piše se strašno veliko, in tako so nekateri prišli do zaključnja, da naš jezik fenomenalno napreduje, no v resnici le nazaduje. In koliko neodpustljivega lehkomišlja je v tem pisanju! Dokaze temu najdete, kjer je ugodno.

Privedem vam le jeden, kot posebno karakteristični. V „Novicah“ nekdo prevaja „Varšavske spomine“. Vzemite v roke 3. številko t. l., str. 25. Tam citate v 19. vrsti odspodaj na levem stolbci. „Zato so ga sprva... večkrat po noči napali lopovi“. Kako so mogli večkrat napasti? Pravilne bi vendar bilo napadati! Daljše: „Ko so ga srečali (pri teh večkratnih napadih), so se mu vljudno ognili, ali pa pobegnili (namesto ogibali in begali). Daljše: „Po obeh straneh bili so samo plotovi in še mlada jagnjeta“. Na sledečem stolbci, 2. vrsta odzgoraj: „stotnik se je oprl s hrbtom (t. j. on in hrbet) na mlad jagnet“. Niže, črez 8 vrstice: „Tedaj je Weidzinski s svojimi herkolanskimi (! to je prilog od Herkul) rokami izruval (nam. izrul) dobro jagnet s korenino“. In nemnogo daljše: „Weidzinski z jagnjetom v roki...“.

Torej ima na jednej in istej 25. strani, pri jednem in istem pisatelji, neglede na druge pomote, samostalniki, ki pomenja nemško „Pappel“: 1. mlada jagnjeta, t. j. srednjega spola; 2. mlad jagnet, moš. spola in uže n bez j; 3. dobro jagnet ženskega spola in tudi tvrdi njin 4. zopet „z jagnjetom mošk. spola, no uže z nj. Torej jedno in isto besedo je pisatelj v teku kake pol ure pisal v vseh treh sploh in dvakrat z nj. dvakrat z n! No pri vsem tem je treba priznati, da so „Novice“ šče v številu bolj pravilno pisanih listov. Ravno tam, št. 6. Novic, citamo: „Vselej je (Žalkovski) k svoji vlogi pristavil“! — „Večkrat so ga zaprli“, — „Ker me tako pogosto zaprča“ itd. itd.

V očigled vsega tega mi je popolnem neumevno, kako je prof. Bartel v predgovoru k svojej izdaji in motiviruje to izdajo Janežičevega nemško-slovenskega slovarja mogel napisati sledeče, javno neresnične besede: „... und ein Blick auf die literarische Entwicklung der neuslovenischen Sprache in jüngster Zeit zeigt uns, welche gewaltige Fortschritte diese Sprache seitdem (t. j. seit mehr als zwei Decennien) sowohl in der Verbesserung und Consolidirung der Wortformen, als auch in der Bereicherung des Sprachschatzes gemacht hat“.

Vidno, ta „ein Blick“ prof. Bartela bil je „ein äusserst oberflächlicher Blick“, ako je zares zapazil „Verbesserung und Consolidirung der Wortformen“, in ako on govori o „Bereicherung des Sprachschatzes“.

V resnici v oblikah cari polna nesistematičnost in nelogičnost, neizrečeno večja, nego ob času druge izdaje Janežičevega slovarja „vor mehr als zwei Decennien“; značaj one „Bereicherung des Sprachschatzes“ raznimi „nádeždami, puskometi, nosobrci, izumljenji“, itd. pa sem, zdi se mi, pokazal tudi dovolj jasno.

Kdor hoče govoriti pravico, mora pripoznati, da v sedanjaj slovenskej knjigi carstvue polni kaos, polna anarhija. Ako izrečenje znamenitega francoskega mislitelja „Le style c'est l'homme“, velja za posameznega človeka, to velja on tudi za cel narod, kot jednico, kot individuum. In nepristrastni človek mora pripoznati, da je sedanja slovenska pisava fotografično verna slika in neobhodno odraženje one bezprincipnosti, one nelogičnosti, one oholosti in onega „ljubonačalija“ in gnusnega egoizma onega „vseznaajstva“, katerega grustno in pečaljno sliko predstavlja sedanje politično življenje slovenskega naroda, kjer vsakdo vleče na svojo stran, kjer se vsakdo šteje opravičenim sipati na drugega leži in klevete in najrazjaljivejše insinuvacije, o katerih je sam prepričan, da z istino nemajo nič občege. Vse stranke so si v tem jednake. Le v jednem so složni malone vsi Slovenci, v tem namreč, da so vsi pristaši obeh strank, kakor so ravno znali in veli, in „elika možaxy“, vselej iz kože lezli, da razprostrané — „Slovanski Svet“, ako, pribavljam, ta list govori resnico.

Gospoda, treba sloge tudi v vsem drugem! Treba je misliti o slovenskem narodu, o slovenskem jeziku, no pa samo o „Slov. Svetu“, ki bode tudi bez vaše agitacije žil. dokler bode božja volja.

Krajnji čas je, da naša slovenska „akademija nauk“, naša „Slovenska Matica“ vzame v roke reformo slovenske knjige. To delo pa ni, da bi se izročilo jednemu človeku, naj si bode v resnici ali le v svojej domisljiji vsečak. Več očij več vidj; česar jeden ne zna, česar jeden ne vspomni ali ne opazi, to morda od pozornosti drugega ne uide. Ves ta učeni sinklit pa mora umeti črpati iz vseh virov, kateri so potrebni, da se da našemu jeziku jednotnost in stalnost obliki v slovnici in v vokabulah.

Ruski književni jezik je razvit in „konsolidiran“ se ve da ne tako, kakor misli prof. Bartelj, da je novoslovenski; to je jezik z ogromno svetovno literaturo, to je jezik, kateri govori okolo sto milijonov ljudi, in katerega se hlastno uče Nemci, Francozi in Angličani. In vendar so bile tudi v tem jeziku nejasnosti v pravopisu, katere je bilo treba razjasniti in popraviti.

Zato se je javila potrebnost „привести русское правописание къ желательному единообразию“. Akademik Grof, zdaj uže umrši, napisal je uže prej dve ogromni knjigi pod zaglavjem „Филологическія разсужденія“ in „Спорные вопросы русскаго правописанія“. V ruskej knjigi so bili torej le спорные вопросы, Streitige Fragen, ne pa javne, v oči bijoče nepravilnosti.

In zbrali so se členi „akademije nauk“ po oddelu ruskega jezika in slovesnosti in rešili každyj спорный вопросъ съ общаго согласія, kakor piše Grof, ki sam podčrkuje poslednje besede v predgovoru svoje knjige „Русское Правописание“.

Ruski akademiki sprejeli so na teh sovečanjah „правило, по возможности держаться утвердившагося обычая, отступая отъ него только тогда, когда общепотребительныя начертанія оказывались положительнo не вѣрными или слишкомъ непослѣдовательными. (Podčrkneno v originalu). Torej nepravilnostim in nedoslednostim ni bilo milosti!

Potem je „akademija nauk“ naročila svojemu členu Grotu, sestaviti knjigo, kot plod njenih trudov. Tako se je izdalo „Русское Правописание“ v 1885 l.

Akademija je rešila, in proti nje rešenij priziva ni!

Takoj se je ukazalo v vseh šolah Rusije: ravnati se po tej knjigi in pisati, kakor terjaja akademija. Vsakdo, ki je hotel pisati, naj si bode pisatelj, časnikar, učitelj, pop. z jedno besedo, vsakdo, ki je hotel pisati, da bi se tiskalo, moral je nehote proučiti in pregledati Grotovo „Правописание“ in iskati tam soveta in odgovora v „spornih vprašanjih“.

Tako n. pr. ruski urednik ne zna dela: popravljati dopise in listke in členke, katere mu pošiljajo, kajti pisanje je „jedinoobrazno“ pri vseh pišočih „gramotno“.

Ali pa je tako pri Slovencih? Ali se ni uresničila v njih knjigi poslovice: „inter arma Musae tacent“?

„Slovenska Matica“ je nekaj izdala popolnem nepotrebno „italijansko slovnico“, no o ruskej dozdaj ni še mislila. Vidno je, da ona na razne reči gleda drugače, nego ruska „akademija nauk“, katera je izbrala svojim členom — Leva XIII. Rusi niso tako ozkosrčni, tako malenkostni, tako kratkovidni.

Pri vseh dostojinstvih, katerimi se odličuje slovnica prof. Šumana, jaz osebno mislim, da je bila v tej obliki popolno odveč. Sanskrit, kateri ima v njej celo sprego, grški in latinski jezik — vsi trije z vsemi podrobnostmi, razni „morda“, „menda“ in vsa ta učena ropotija in te ipoteze, katerih vse mrgoli v njej, in katere je Miklošič sam potem objasnil in opróvrrel, ali pa katere so mu izpodbili drugi učenjaki, posebno ruski — vse to za onega, ki hoče le pisati pravilno po slovenski in imeti v rokah kodeks jezikovnih zakonov, nema absolutno nikakega praktičnega pomena. Slovnica Šumana valed svoje dolgočasnosti in strašnega obsega more najti ljubitelja le v kabinetnem učenjaku-slavistu; no ta bode rajši jemal Miklošiča v originalu.

Tako končam: ne italijanske slovnice, ne prevod Miklošičeve „Vergl. Grammatik“, ne to je potrebno Slovincem, nego treba je izgnati nepravilnosti, nedoslednosti iz slovenske knjige. In to je in more in mora biti le zadača „Matice Slovenske“, katerej iz mrzle Rusije od vse duše kličem: Мнoраа хѣта!

M. Hostnik.

Ruske drobtinice.

Съ миру по литей, голому рубака.

Društva, katera tirajo knjižno narodno omiko, zovejo se pri nas „Комитеты грамотности“. Takih komitetov vsaj jaz znam tri: Petrograjski, Moskovski in Kijevski. Ti komiteti so uže precej stari, praznovali so nekateri uže 25 letnice svojega obstanka, so se torej uže globoko vkoreninili s svojo delavnostjo, katero mora vsak ne-

pristranski človek priznati za blagotvorno i prekorišno v pomenu književne narodne vzgoje. Sredstva teh komitetov so vsestransko bogata. Število členov je izdatno i v duhovnem i gmotnem smislu, t. j. v teh komitetih je mnogo preumnih i prebogatih ljudi, dva stebra i uslova, bez kojih nikakoršno dobro delo ne more napredovati izdatno. Delovanje „komitetov gramotnosti“ po slovenski družtev, glavna smer katerih je, da bi naučila proste ljudi čitati i pisati, i da bi zbudila v narodnem seznanju potrebnosti i ljubezen h knjigi. To delovanje je vzvišeno v najožem pomenu beseda,* kar razvidite posebno iz ukrepa Kijevskega komiteta, kateri je pod vodstvom velikega narodnega prijatelja — general-lejtnanta A. J. Kosiča — sklenil, da bo izdaval brezplačni narodni list v 10.000 iztisov. List bo tednik, i vsi člani redakcije bodo delali svoje delo brezplačno, kar pri tukajšnjih razmerah časnikarskih smemo nareči velikoj narodnoj žrtvoj. To je, po mojem, jedini pravi pot, kateri pelja v globino narodnega srca. Ruski prosti narod ni bogat, a če ima kak groš, ga zvesto hrani i mu ne gre izpod — palca tako lahko. Od darovščine pa malo po malo prejde i na pokupno, sevedane drago, le nekolikokopejno knjigo. Tandem aliquando, dasi tega jedino pravega pota dolgo niso mogli zaslediti...

Dajte, da Vam nekoliko naslikam zemljevladenje kijevskih dvorjan poljskega kolena, osnovano na oficijalnih poročilih.

Po teh poročilih je v kijevski guberniji sedaj še 810 posestev, lastniki katerih so rodod Poljaki. Vsa ta posestva zanimajo (zavzemljejo) ploskost 780.029 desetini. Vseh dvorjanskih posestev pa je v kijevski guberniji 2.466, torej poljski odstotek vsega dvorjanskega zemljevladenja znaša 22 posestev. Vse dvorjanske zemlje v kijevski guberniji je pa 1.679.508 desetini, iz kojih na poljsko posestvo pripada 46%. Če pa vzamemo vso pozemeljno lastnino gubernije skupje, torej ne le dvorjansko, a tudi kmečko i trgovsko, bo pa poljskega posestva 7-10%, poljske zemlje pa 18-6%, odstotek še precejšnji za kraj, kojega stolica je „Матеръ русскихъ городовъ“...

Pred 23 leti pa je bil položaj kijevske gubernije v tem obziru z ruskega stališča vendar le še bolj žalosten. Od l. 1872. je namreč poljske zemlje izginulo 524.233 desetini, torej vsako leto 27.140 desetini, a poljskih posestev je propadlo 324, torej vsako leto 14.

Med temi propadlimi poljskimi posestniki je 113 takih, kateri so imeli zemlje najmanj 100 desetini; — 64 takih, koji so imeli zemlje od 100 do 500 desetini; — 63 takih, kojih posestva so se prostirala od 500 do 1000 desetini zemlje; — 24 pa takih, kateri pripadajo prvorazrednemu velikemu posestvu z imenji v 1000 in več desetini zemlje. V uradnem poročilu se še pravi, da je bilo zemljevladalecve prve kategorije l. 1872. še 295, l. 1895. pa jih je ostalo uže le 182; o drugih razredih dvorjanskega posestva pa ni takih podatkov.

Nedostatnost dat gledé ruskega zemljevladenja bila je ta, da ni rečeno točno, kam se je dela ruska dvorjanska zemlja, v kake roke je prešla, v ruske ali kmečke, ali v nemške i pa židovske; ista nedostatnost ali pomanjkljivost je vidna tudi iz današnjih dat: mi ne vidimo, kam se je dela poljska zemlja, je li prešla v ruske, ali v nemško-židovske roke, katere menda tudi v kijevski guberniji še niso onemele zavsem... Če je n. pr. v Jekaterinoslavski guberniji na ruski zapravljivosti i lenobi razcvetela cela nova Germanija, če v kijevski guberniji na nečednostih poljskega panstva krepne starodavna ruska zmernost i šteta, dobimo v podobi neoprovgljivega zaključka tako-le fait accompli: „Duobus litigantibus tertius gaudet...“

Pa ne bomo dalje pisali tega starega umazanega perila, travestujemo rajši deda Krilova:

Ужъ сколько разъ твердили миру,

Что разнь славянская гнуска и вредна...

Dalje pa vzajemno i družno ne gre....

Božidar Tvorcov.

RAZGLAD PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

„Slov. Svet“ završuje s to (17.) št. pol leta svojega letošnjega izhajanja. Izdatelj-urednik se nadeja, da bodoče leto bode ugodniše za ta list in se pri tem opira na slovenske in druge slovanske somišljenike. Nekateri prijatelji lista so se takoj po razposlani poslednji številki odzvali,

* Tako menim jaz, ne gledé na to, da so i v Petrograjskem i v Moskovskem nekateri sanjači zaigrali nekoliko na priljubljeni v Rusiji lajni zapadno-evropskega liberalizma. Vlada jim je pa takoj šepnula, da narodna omika po svoji bitnosti ne more i ne sme biti taka... Tam pa tam pa vendar le tudi pelinovec dobro učinja... Pis.

med njimi tudi taki, ki so za ubožniše čitatelje poslali več, nego znaša naročnina, oziroma, so poslali celoletno naročnino za l. 1897, dasi so bili plačali za vse leto tudi l. 1896. Hvala lepa jim! Imamo pa res muogo takih čitateljev, kateri leta in leta dobivajo list brezplačno in ga želé i nadalje dobivati.

Ob tej priliki, ko ne imenujemo drugih, ne smemo pozabiti, da blagorodna gospa vdova dr. Celestinova je letos podarila 20 gld. v podporo „Slov. Sveta“, rekši, da s takim darom opravi najlepšo dolžnost v smislu pokojnega svojega soproga, dr. Fr. Celestina. Iskrena jej zahvala tudi na tem mestu! Tudi ponavljamo, da naši sotrudniki delujejo brezplačno, ne gledé nato, da nekateri med njimi še posebe gmotno podpirajo list.

Kakor vedno poprej, takó so nam dohajala razna voščila tudi letos, zlasti začetkom leta, prekračenju lista pa obžalovanja. Izrazi blagohotnega mišljenja od raznih strani so nam dobro deli in nas vedré tudi sedaj ob zopetnem pričetju skupnega slovanskega dela.

Vsem blagomislečim iskrena zahvala! Srečno novo leto!

Kranjsko. V Ljubljani so dobili nove ulične napise; razkaznice imajo zgorej slovenske napise z debelimi, nemške pa z manjšimi črkami. „Slovenski List“ poroča, da je slišal, da se odpravijo vsi dosedanji ulični napisi ter nadomestijo slovenski in nemški z enakimi črkami. Nemški listi vsaj so se izpodtikali nad manjšimi črkami za nemške nego slovenske napise. V resnici, ako nočejo ali ne morejo priboriti samo slovenskih napisov, oziroma ukloniti se za dvojezične napise še le potem, ko bi tudi druga mesta stvorila tako, ostane načelo porušeno, naj si bodo črke še takó majhne za tuje napise. Načelna jednakopravnost, vse drugo je malenkost, orožje tujstvu v posmeh in zasmeh domačim interesom!

C. kr. avstr. trg. muzej je od 22. do 30. dec. priredil v Ljubljani razstavo raznih tujezemskih vezanih del.

Iz Ljubljane nam poročajo, da je „Obrtna zveza za Kranjsko“ na javnem shodu sprejela nekaj resolucij, v smislu, naj bi se obrtniki združili v jedno organiško celoto v obrambo narodnih, stanovskih in socialnih prav, naj se kranjski Slovenci združijo v jedno pol. stranko v interesu narodnega in socialnega razvoju celokupnega naroda. V ta namen naj bi se rozgovorili zaupni možje obeh strank in razgovor predložili narodu, ker ne premirje, temveč stalni mir je potreben. „Obrtna zveza“ je za jugoslovanski klub in hoče kandidate podpirati jedino v tem smislu. Kandidat naj bode nezavisen.

Tržaško. Predsedništvo društva „Edinost“ je gledé na namero, da bi se zasnoval zaresen jugoslovanski klub v drž. zbornu, priobčilo v imenu društva posebno izjavo: „1. da z največim oduševljenjem pozdravlja ta prvi korak, ki so ga stvorili slovenski in hrvatski poslanci v zbornici poslancev za ustrojeno posebne hrvatsko-slovenske skupine; 2. da bode delovalo z vsemi silami na to, da pride v zbornici poslancev do jugoslovanskega kluba, ali vsaj do hrvatsko-slovenske skupine; da bode o bodočih državno-zbornih volitvah v svojem delokrogu zagovarjalo in podpiralo samo tiste kandidate, ki se uže naprej obvežejo s pošteno besedo, da nastopijo z vso odločnostjo za oživljenje rečenega kluba ali skupine, ter da sami vstopijo v to skupino; 3. da se pozivljajo vse slovenske in hrvatske političke stranke, da zasnujejo svoje delo za oživljenje jugoslovanskega kluba, oziroma hrvatsko-slovenske skupine v zbornici poslancev“.

Kakor je ta izjava pri Trž. pol. društvu „Edinost“ sama po sebi umevna, ker se to društvo nepremično drži

pravilnih načel za jugoslovansko politiko, v isti meri je ta izjava pravočasna in umestna gledé na razmere posebnost na Kranjskem. Zato pa „Edinost“, glasilo Trž. Slovencev, zaresno opominja k slogi in svari, da „gorjé onemu, ki bi v svoji frakcijski trmi hotel preprečiti dosego velikega in toli zaželenega cilja: pred vsem narodom mu pritisnemo na čelo Kajuovo znamenje. Tu ne velja noben izgovor, niti o „veri, ki je v nevarnosti“, niti o „klerikalnem zmaju“, katerega hoté po vsej sili pobijati nekaterniki. Tu je na dnevnem redu domovinska stvar, življenska korist, bodočnost naroda slovensko-hrvatskega“. „Edinost“, dokazuje, da n. pr. Francozi in Poljaki so v nacionalnih stvareh vedno jedini, pristavljajo, da, ko bi se stranke, recimo na Slovenskem, ne zjedini, da bi delovale na osnivanje jugosl. kluba, naj bi pa narod sam vzel stvar v roke ter dosedanje stranke potisnil v stran.

Najbliža slovenska občina pri Trstu je Rojanska. Tu je mestna gospoda ital. postavila župnika slovenske krvi z imenom Jurica, mišljenja pa italijanskega. Z njegovo pomočjo hočejo to veliko slovensko občino poitalijaniti. Nabirali so podpisov, da bi se vvedlo ital. propovedovanje, in škofijski ordinarijat, ne da bi pošteval posebno spomenico, predloženo po Slovincih, je odločil, da od novega leta naprej bode vsako nedeljo ob 11. uri italijanska propoved — za slovenske občane, če bodo hoteli hoditi poslušati.

Tako delajo; če si hočejo posamičniki v skrajni sili pomagati drugače, pa kriče o panslavizmu, ortodoksizmu itd. Z vso silo spravljajo slovensko naseljenje do obupnosti, ker mu jemljejo cerkev in šolo in tudi svobodo, da bi si pomagalo samo. Ali je imel Spinčić prav, ko je ponovil klic slovenskih rodoljubov iz drugih pokrajin, klic: „Morituri te salutant!“ Gledé na občinske volitve Tržaške so izročili slovenski odvetniki dr. Gregorin, dr. Pretner in dr. Rybař 341 utokov; magistrat jih je bil zavrnil, ker so bili pisani slovenski. Odvetniki so se pa obrnili do namestništva, to pa je ukazalo, da magistrat je dolžen pregledati slovenske utoke; drugače ukrene namestništvo, kar treba. Židovski ital. listi ščuvajo, češ, magistrat naj bi se ne udal.

Stajersko. Novemu dež. zboru je imenovan dež. glavarjem zopet gr. Wurmbrand, ki se prištevajo k nemškim levicarjem. Njegovim namestnikom je imenovan pa Slovenec dr. Srnec. Nemški listi opisujejo stvari takó, kakor da bi bilo imenovanje Wurmbranda posebna ustopka ali koncesija Slovincem. Dež. poslanci štirskih Slovencev so imeli 24. dec. posebno posvetovanje, vsled katerega so sklenili, zopet vstopiti v dež. zbor. Nemški nacionalni in liberalni listi trdijo, da štirski nemški konservativci so se s slovenskimi poslanci sporazumeli nekako za skupno postopanje. Liberalci in nacionalci pravijo, da Slovincem naj dajo konservativci jedno mesto v dež. odboru, drugod Slovinci naj ne iščejo pomoči. Vprašanje je sedaj pa zaresno, na podstavi kakih dogovorov so stopili slov. zastopniki zopet v dež. zbor. Razlogi morajo biti vsekakor tehtni, ako hočejo opravičiti ta prevažni korak.

„Centralna posojilnica slovenska v Krškem“, reg. zadruga z neomejeno zavezo, plačuje na vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % obrestij; nevzdignene obresti pripisuje poluletno h kapitalu. Do 500 gld. izplačuje bez odpovedi. Posojila se dajejo le na osebni kredit proti menjicam, in to le zadružnikom, ki vplačajo pristopnino (5 gld. ali vsaj 1% zaprosenega posojila) in 150 gld. deleža. Za posojila je obrestna mera 4 $\frac{1}{2}$ %—5% (pri posojilnicah), 5 $\frac{1}{2}$ % (pri osebah). Pojasnila daje načelnništvo „Cent. pos.“ v Krškem.

O Slovincih piše pravo malorusko glasilo „Галичанинъ“ v št. od 25. dec. med drugim: „Gr. Badeni je uže inkameroval Slovence, pošteva je njih podporo v bodočem parlamentu. Z drobnimi ustopkami (koncesijami) je pridobil on v njih sredi naklonjeno za sebe nastrojenje, in možno je pričakovati, da se oni durch Dick und Dünn pridružijo bezuslovnim pristašem sedanjega sistema. Zbližanje je bilo zasnovano v Ljubljani, kjer je gr. Badeni, došedši ogledat si posledice potresa, z nekolikimi slovenskimi besedami pridobil sebi srca lehkovernih Slovencev. Sedaj v novo, vsled imenovanja dr. Srnea namestnikom dež. glavarja v Štirski, nastala je nova radost, in včeraj, (24. dec.) sešedši se v Celju slov. dež. poslanci so sklenili zopet vstopiti v dež. zbor, gledé katerega so se držali dolgo časa abstinenције“. Omenja nato ukaz Trž. namestništva magistratu radi utokov o volilnih listinah, potem pristavljajo: „In glej zopet nov povod k radovanju in slavospevom pod adreso gr. Badenija. Ne zavidamo naših slovenskih bratov; kajti mi smo preverjeni, da se oni silno razočarajo prej ali pozneje“.

Raznotero. Odbor „Matice Slovenske“ je razposlal njenim poverjenikom posebne pole, na katere naj bi se člani in drugi naročili na nov „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“; kajti Kozlerjev je uže pošel. Novi bi bil izdelan natančno tako, kakor generalna karta c. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda, in bi imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno vrednost. Hoelzl na Dunaju bi napravil 3000 izvodov za 6000 gld. Tako bi stal izvod 2 gld. „Slov. Matica“ seveda se loti tega podjetja le, če se oglasi dovolj odjemnikov.

G. Mih. Sajè, župnik v Štangi pri Litiji, vabi znance, prijatelje in učence pokojnega Jos. Marna, c. kr. prof. in predsednika „Sl. Mat.“, da bi odločevali darov za poseben primeren spomenik pokojniku, ki je bil 1832. l. rojen v Štangi. Nekaj se je uže nabralo v ta namen.

b) ostali slovanski svet.

Deželni zbori. Osem teh zborov se je za malo dni otvorilo 28. dec. V več teh zborov predlagajo tudi za kmečke občine neposredne volitve. Želé, da bi se ti predlogi sprejeli takoj, ker novi zakon o V. kuriji za drž. zbor vključuje za to kurijo neposredne volitve na kmetih le tedaj, če se tudi deželni zbori izrečejo za neposredne volitve. Očitno je, da Poljaki ne marajo takih volitev za Galicijo; zato je bilo tudi Badeniju do tega, da se je napravil hipotetičen pridevek v zakon o V. kuriji.

V nižeavstr. dež. zboru je predložil prof. dr. pl. Philippovich poseben volilni načrt, v katerem se zahteva tudi to, da bi vsak, ki ima volilno pravo in je v dan volitve v 46. letu življenja, imel po 2 glasa, in da bi bili volilci obvezani priti voliti. Tudi ženske naj bi smele voliti pod posebnimi uslovji.

Goriški dež. zbor je sklenil provizorni proračun in je nato odložil zasedanje. Takisto se je zgodilo v kranjskem dež. zboru. V tem je stavil dr. Majaron nujni predlog, da se pripravijo za zakon o vvedenju neposrednih in tajnih volitev v občinah in V. kuriji.

V štirskem dež. zboru se je sprejel jednak nujni predlog, o katerem bode razpravljaj poseben odsek.

Takisto so predložili v češkem dež. zboru nujni predlog zastran neposrednih volitev. Jednako v moravskem.

V gališkem dež. zboru je namestnik knez Sanguszko zatrjeval, da je bilo letos mnogo zborovanj v Galiciji, da je vlada v obče dopuščala svobodo, da pa je krčila to svobodo, kjer se je kazalo nezrelo stremljenje, kjer so

agitatorji ščuvali proti dosedanjemu družbenemu redu itd. Kolikor se Židje vtikajo med narod, je to nekoliko resnično; drugače pa je treba vedeti, da je plemstvo nevoljno, da se skuša celo prosti kmet otresti plemskega gospodarstva in se skuša pridružiti kateri si bodi drugi stranki. Jedino ljudska stranka postavi predlog o neposrednih volitvah; seveda predlog propade, kakor je propadel nujni predlog, da bi se napravila adresa.

Češko. „Český klub“ v Pragi se je 21. dec. razgovarjal o sedanjem položaju. Dr. Baštýř je kazal nato, da stranke drž. zbora se drobé v frakcije, to je gr. Badeni ju prav, in tudi on deluje nato, da bi jih uporabljal laže. Badeni je stopil na stopinje gr. Taaffeja; a ni takó dalekogleden, nego je bil Taaffe. Tudi je bil poslednji pri obetanju zaresniši. Če govore o vvedenju službenega jezika, je treba poštovati, v kakem obsegu bi se zgodilo to, in drugič, ali ne porablja Badeni strank in Mladočehov samo zato, da bi zvršil sosebno pogodbo z Ogersko. Dr. Mattuš je dokazoval, da pri drž. češkem pravu je treba vedno gledati ne le na Češko, temveč tudi na Moravsko in Sileško. Tega prava ne dosežejo še Čehoslovani; treba je čakati, da se doseže sporazumljenje z Nemci. Te pa bodo sili k spravi naposled materijalni interesi. Med tem se more razširiti celo dež. samouprava in izvesti nar. jednako-pravnost. Češko pa se ne more razkrojiti na 2 deželi, uže radi tega ne, ker nemška narodnost je le raztrgana ob mejah kraljestva, v tem ko je v sredi češko naseljenje kompaktno. Pač pa bi moralo ostati pravo, da bi se Čehi in Nemci svobodno gibali v deželi, torej prehajali iz okraja v okraj. Le okraje bi mogli deliti tudi po narodnosti. Mattušu se zdi, da Nemci so popustili povdarjanje nemškega kot drž. jezika. Na to stran naj skrbi vlada. Dà, dà, ravno ker se Nemci opirajo na vlado v smislu, da se bode ona vedno držala nemščine kot drž. jezika, so se nemške stranke taktično izmordile, a mišljenja in stremljenja vsled tega niso izpremenile.

V Pragi je potekla doba dosedanjemu županu dr. Gregorju, in bila je nova volitev. Ta pa se je morala ponavljati, naposled je bil izvoljen Staročeh dr. Srb, dosedanji II. podžupan, proti dr. Podlipnemu, Mladočehu, dosedanjemu I. podžupanu. Ta pa je smatral v glasovanju za dr. Srba nasproti sebi nezaupanje in je odložil svojo čast podžupansko. Prišlo je bilo do ostrih razgovorov v mestni zbornici; dr. Srb si je vzel časa 8 dnij v pomislek, ali prevzame županstvo. Razlika med glasovi za dr. Srba in dr. Podlipnega je bila neznatna, namreč 4 glasov.

Pokazalo se je zopet staro nasprotje med starimi in mladimi.

V Pragi je bil 27. dec. shod čeških kmetov. V veliki dvorani se je zbralo okolo 3000 udeležnikov, še toliko pa jih je moralo ostati zunaj natlačene sobane. Predno so prišli do resolucij, razlagal je sosebno posl. Horák o nameri združenja in programu. Potem so sprejeli obširno resolucijo, v kateri 1. povdarjajo, da se do cela zlagajo s programom, ter pozivljejo dež. in drž. poslance, naj bi delovali na njegovo izvršenje. 2. Carinska in trgovinska pogodba z Ogersko naj se odpové, kvota naj se odmeri po načelu enakih prav in enakih dolžnostij; ko bi ne prišlo do pogodbe, naj se obe polovini ločiti popolnoma. 3. Diferencijalno barantanje naj se odpravi kot nemoralno sredstvo uravnavanja umetnih cen, oz. naj se isto kaznuje strogo, in naj se primerno uredi terminska kupčija. 4. Vlada naj predloži zakon o kartelih in odpravi ter kaznuje karteje, kateri so škodljivi kmetijstvu. 5. Oni so

za snovanje kmet. polit. društev, za razlaganje pol. in kmetijsko-pol. zakonov na kmet. šolah, sosebno kolikor se dostajejo samouprave; šolanje naj traja od 8. do 13. leta, v 8. letu naj se obiskuje strokovna in nadaljevalna šola. Dežela in država naj snujeta zimske šole; v Pragi naj se zasnuje kemiško poskuševališče, šola za zdravljenje živine in velika šola za kmetijstvo. Šolnina naj se odpravi na vseh spodnjih šolah z obveznim poukom, od osnovne šole naprej.

Potem so se razgovarjali, naj bi se kmetje organizovali po okrajih, okrožjih in deželi, ter skupno postopali češki in nemški kmetje. Delitev dež. kulturnega sveta škoduje sporazumljenju. — Resolucija pa se je sprejela jednoglasno.

Moravsko. Nemška srednja šola v Kyjevu — nima učencev; vzdrževalo jo je mesto, a v tem so sedaj Čehi gospodarji; sklenili so, da ta šola preneha koncem tega š. leta, in šolski svet je potrdil ta sklep. Takó so množili nemške srednje šole v Moravi, da naposled se ne morejo vzdrževati z vsemi umetnimi sredstvi.

Ogersko. Kakor smo uže poročali, je papež v resnici prepovedal liturgijo na madjarskem jeziku in zaukazal uničiti dotične knjige. Madjari so menili, da so uže tudi pred altarjem katoliške, dasi unijatske cerkve samosvoji zapovedniki.

Primasu Vaszaryju izreka „ljudska stranka“ nevoljo radi vedenja njegovega ob državnozbornih volitvah.

Bolgarsko. Sklenila se je trgovinska pogodba med Avstro-Ogersko in Bolgarsko. Pogajanja so trajala dolgo časa. — Mnogo dnij se je razpravljalo pred sodiščem o morilih Stambulova; ne morejo priti do jasnega, dasi je rekla vdova Stambulova kot priča, češ, da sodišče itak dobro pozna morilce, da so krivci na zgorej in v obližju vlade.

Srbija. Dunajski židovski listi so posredniki zapadne politike sosebno tudi na Balkanu. Kolikor ne dobivajo plačila neposredno od balkanskih vlad, dobivajo je v obili meri pa od drugod. Treba je samo nekoliko paziti, kako pišejo ti listi, in vé se, od kod piha veter po balkanskih državicah. Te dni so Dunajski židovski podkupljeni listi še pred povratom kralja Aleksandra v Belgrad naznanjali, oziroma žugali, da sedanje ministerstvo Novakovičevo je s svojim vladanjem pri kraju. Razloge so naštevali pod različnimi pretvezami, dejanski vzrok je pa ta, ker so šteli, da Novakovičeva vlada bi bila preveč — rusofilka! Kralj naj bi torej izbral drugo vlado, seveda naprednjaško, torej protirusko in v toliko veči meri prijateljico avstro-ogerskega napravljena. Dopisnik „Nar. Listov“ iz Belgrada kaže na zvezo raznih dogodkov poslednjega časa. Bivši kralj Milan je postopanje srbskega dijaštva, prebivajočega v Parizu, proti Madjarom in njih mileniju obsodil v isti čas, ko je prebival kralj Aleksander zunaj domovine. Oče Milan se je sešel na Dunaju s sinom Aleksandrom, in ta je v smislu očetovih nazorov odličil pl. Kallaya, upravitelja Bosne in Hercegovine. To odličenje se je izvršilo v isti čas, ko je prišla bosensko-hercegovska deputacija na Dunaj, da bi se pritožila proti Kallayu. Vse se zлага, in Novakovičevo ministerstvo je odstopilo, in kralj je sprejel ostavko. Trdijo celo, da na Dunaju se je sklenila, oziroma razširila tajna pogodba med Srbijo in Avstro-Ogersko. Zato in še zakaj drugega sta se sešla otec in sin Obrenović na Dunaju. Kaj bode dalje? V Srbiji hočejo poskusiti vladati bez naroda, menijo, da, če ne iz lepa, pojde s silo. No, takó je delal tudi Stambulov v Bolgarski in Milan še poprej in istočasno v Srbiji.

Javna tajnost je, da v Srbiji ne vlada Aleksander, temveč njegov otec Milan. S tem je vse povedano. Kak pomen ima po vsem tem to, da je bil letos v Belgradu knez Nikola in potem knez Ferdinand? No, no, srbskemu narodu se bode še hudo godilo, naposled dinastiji Obrenovičev morda pa še hujše, ker si ta dinastija do cela izpodkopa tla pri narodu.

Zastopnik srbske vlade na Dunaju, Simić, je pozvan, sestaviti novo ministerstvo.

Slovaki. „Národné Noviny“, glavno glasilo slovaškega naroda, bodo izhajale, kakor letos, tudi l. 1897 po 6 krat v teden. Stojé 16 gld. na leto, 1.40 gld. na mesec. V št. od 24. dec. dokazujejo, da je proti zakonom in interesom cesarstva, da se konfiskovano imetje „Matice Slovenske“ (slovaške) po 25 letih ne spravi v red. Dom Matice razpada, v vzetem denarju in muzealnih knjižnih zbirkah pa še sedaj ni nikakega reda. Sam cesar je bil dal za „Mat. Slov.“ 1000 gld. in je 11. okt. 1866 deputaciji „Mat. Slov.“ rekel: „Tolaži me v teh težkih dneh, katere sem preživel nedavno, da morem prejeti osvedočenje vernosti mojega slovenskega naroda, o kateri nisem dvomil nikdar. Bodite preverjeni, da jaz mojih slovaških podanikov ne pozabim pri vseh okolnostih“. Gledé na vse okolnosti zahteva slovaško glasilo, naj vlada madjarska vendar napravi red pri „Mat. Slovaški“.

Rusija. Po leti so bili angleški listi izmislili, kakor da bi bila Rusija s Kitajcem sklenila posebno zvezo, analogno kakoršne se zaključujejo med evropskimi državami. Sedaj pa se je pokazalo, da se je bilo koncem avgusta 1896 zares sklenilo nekaj, a ne z rusko vlado, temveč z rusko-kitajsko banko. Ruski zbornik zakonov je namreč sedaj priobčil pogodbo in pravila družbe Kitajske Vstočne železnice. Po tej pogodbi se je zavezala rusko-kitajska banka zasnovati posebno družbo, katera sezida železnico od jednega kraja na zapadni kitajski granici, ki meji z ruskim Zabajkaljem, do jednega kraja na vstočni granici, ki je na meji Amurski. Ta železnica se združi z železnicami, katere sezida ruska vlada h kitajski meji od Zabajkalske in Južno-Ussurijske železnice. Nova železnica bode imela tak kolovoz (5 črvljev širine), kakor ruske; vlaki Sibirske železnice bodo mogli po postranskih črtah prihajati na kitajsko-vstočno železnico, in bode poslednja le dopolnjenje Sibirske železnice v velikanskem ovinku Amurskega porečja. Glavni gospodar te železnice bode ruski finančni minister. Sezida se v 6 letih; členi delniškega društva bodo samo ruski in kitajski podaniki. Kitajska vlada more po 80 letih brezplačno prevzeti to železnico ali pa odkupiti jo črez 36 let. Predsednik železnice bode Kitajec, ki ga izbere kitajska vlada. Društvo more železnico izrabljati za rudokope, premog in za industrijo. Ruski listi priznavajo važnost tega velikega načrta prve vrste, in jeden list trdi, da sezidanje Sibirske in te železnice primerjati se s Sueškim prorovom in ameriškansko Tihomorsko železnico, in bode velikanskega vpliva na rusko svetovno in tudi ostalo evropsko gospodarstvo. Rusija ima pravo, praznovati veliko politiško in ekonomiško zmago, katera takó reljefno izraža kulturno rusko misijo v Aziji. Rusija, kakor trdé pravilno, mogla bi bila celó več doseči pri kitajski vladi; a ona je bila zmerna, in to jej utrjuje stalne dobičke in — prijazna odnašanja h Kitaju in Japonski.

Kitajsko Vstočno železnico bode najbrže zidal inženér Michajlovskij. Železnica prične pri postaji Onon transbajkalske črte, prekorači kitajsko mejo pri Staro-Curuchajtnjavsku in konča pri postaji Nikolskoje Južno-Ussurske železnice.

Dolga bode 1920 vrst in pojde v dolžini 1425 vrst po kitajski zemlji. Tudi rusko finančno ministerstvo povdarja veliki pomen te železnice v gospodarskem in polit. pogledu in imenuje Rusijo posrednico mirnih kulturnih odnašanj med Evropo in Azijo.

Gr. Šuvalov, prejšnji poslanik v Berolinu in od l. 1894 general-gubernator Varšavskega vojnega okraja je vse poletje bolehal; car mu je dovolil radi zdravja odstop iz službe. Šuvalov je bil bolj popustljiv, nego njegov prednik Gurko. Židom in Poljakom bode gotovo žal, da je odstopil, dasi, kakor uže omenjeno, vlada sedaj ne pazi toliko na rogoviljenje poljske inteligencije.

Sedanji rektor Jurjevskega vseučilišča drž. svetnik Budilovič je v novo potrjen rektorjem za nadaljnja 4 leta.

Poljaki. V Nemčiji so začeli Poljake zopet hujše pritiskati. Prav za prav je sistem nepremičen v cilju, uničiti jih s tem, da se raznarodujejo ali pa v uradništvu gonijo v zapadne, čisto nemške pokrajine. Jednako se nadaljuje pokupovanje poljskih velikih posestev, da se na-nja seli nemško prebivalstvo. No ko je šlo pred par leti zato, da bi glasovali tudi Poljaki za povišana vojaška bremena, dobrikala se jim je vlada, in res so šli ti na led; takó jih je nemški narod še bolj sovražil tudi radi tega. Take epizode dobrikanja se utegnejo še pripetiti; sosebno bi bili poznanjski Poljaki v največi milosti, ko bi se kazala kaka vojna, v katero bi bila zapletena tudi Nemčija. V takem slučaju bi jih izrabljali, kakor drugod.

V Rusiji se širšim množicam poljskim najbolje godi, in tudi viši sloji imajo vse, kakor da bi živeli v svoji državi. Značilno je n. pr., da v Varšavi imajo Poljaki svoja gledišča, katera podpira ruska vlada, v tem ko ista vlada noče odmeriti nikake podpore, da bi 25.000 duš ruskega Varšavskega naseljenja sezidalo si svoje gledišče. Če poprašš ruske ljudi v Varšavi, kake so razmere med Rusi in Poljaki, odgovoré ti, da Rusu ni prijetno živeti med Poljaki. Nekako tako se jim v bistvu godi, kakor n. pr. primorskemu Slovanu sredi Italijanov ali Čehoslovanu v Severni Češki i. t. d. In vendar se kaže v Rusiji nekako napravljenje, katero hoče na vsak način Poljakom izkazati še več dobrohotnosti. Želé doseči zaresno pomirjenje; a težavno pojde, ker ruski naobraženi Poljak živi samo za se v starih sanjah in je zaklet vrag vsega, kar je slovanskega.

Više naobraženstvo med posvetnimi in svečeništvom ruje, kolikor more, proti vsemu, kar kaže zares ruski in slovanski značaj.

V Avstro-Ogerski delujejo Poljaki tudi s pomočjo maloruske više hierarhije in ruskih renegatov ali streberjev na iztrebljenje cirilometodijskega obreda in pravega ruskega literarnega, med Malorusi doslej utrjenega narečja. Vsled tega hočejo do čista uničiti starorusko stranko, katera se poteza za ohranjenje starih svetinj. Da se maloruski narod sosebno v Galiciji cepi sedaj uže na 5 strank, to je delo tudi poljskih politikov. Tako škodujejo Poljaki povsod Slovanstvu.

Nemška vlada je prepovedala češkim misijonarjem pristop do one zemlje v nemški Sileziji, kjer se je ohranil „moravski narod“. Doslej so češki misijonarji često prihajali v isto deželo. „Višegrad“ pravi nato: „No, pruski knezoškof Kopp bode pa nadalje bez zavire dohajal v avstrijsko Sileško“.

Brusko. Po poslednjem štetju obsezajo razne pruske pokrajine naseljenja: Vstočna Pruska 2,006.689, Zap. Pruska 1,494.360, mestni okraj Berolinski 1,677.304, Braniborsko 2,821.695, Pomorjansko 1,574.147, Poznanj-

sko 1,828.658, Sileško 4,415.309, Saksonsko 2,698.549, Šlezvik-Holštín 1,286.416, Hanoveransko 2,422.020, Westfalsko 2,701.420, Hessen-Nassavsko 1,756.802, Porénsko 5,106.002 in Hohenzollernsko 65.752. Koliko je v teh pokrajinah Poljakov, „moravskega naroda“ in Lužičanov (srbskih)? Ali ne zadene milijone sedanjih pruskih Slovanov ista usoda, kakor njih prednike, kateri so dali kri in zemljo sedanjemu pruskemu plemenu?

Dijaštvo. Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju je bilo priredilo pisatelju prof. Stritarju na čast komers. — Graško „Akad.-teh. društvo Triglav“ je na izrednem slavnostnem zborovanju imenovalo slovenskega pesnika A. Aškercu častnim členom. V isti namen so priredili še komerz, katerega so se udeležili tudi drugi slovanski dijaki. — Na Levovskem vseučilišču hočejo poljski dijaki imeti prednost pred maloruskimi, kakor poljski narod v obči politiki v Galiciji. To se je pokazalo ob posebni priliki, ko je bil razgovor o „Академіческо́мъ до́лѣ“; maloruski dijaki so pa protestovali proti vsaki neopravičeni pretenziji poljskih dijakov, — Poljski srednješolci s profesorji vred so letos v Galiciji proslavljali spomin Mickievicza. Predavali so o raznih narodnih pesnikih ter se oduševljali za narodne ideale. „Nar. Listy“ pripominjajo, da, kar se povzdiguje med poljskimi dijaki, zatira in tlači se med češkimi. Kaka je pa na Slovenskem?

„Klub slovenskih tehnikov na Dunaju“ se je spominjal na posebnem večeru svojega petletnega obstanka. Došli so ga pozdravit dijaki iz „Slovenije“ in drugi. Prisoten, kakor uže večkrat poprej, je bil tudi ta večer drž. posl. Koblár. Jeden vseučiliščnik je povdarjal, da slovenski tehniki so se prikupili z delavnostjo in pa radikalnostjo. Da je to res, kaže njih nedavno priobčeni program, po katerem se ravnaajo, in da so narodno odločni, kažejo po izjavah svojega mišljenja. Ta klub šteje v resnici nadarjenih in vrlih mladeničev. Le naprej!

KNJIŽEVNOST.

Ilustrovani Koledar. Uredil in izdal Dragotin Hribar. IX. Leto. Str. 147 poleg inseratov. Cena broš. 70 kr., eleg. vezanemu 1 gld. Letošnje izdanje je jako spretno sestavljeno, obseza za katol. koledarjem „Narodna krstna imena“, za temi pa, kar se vtika dandanes v običajne koledarje. Zabavni del ima životopisne črtice: dr. Vatrosl. Oblak od Fr. Vidica; Jos. Lendovšek; Kanonik K. Klun; Jos. Pagliaruzzi-Kritan. — Slepce, pes. iz rusč. prel. A. Aškerc. Sledé še spisi Fr. Kocbeka, Serničana in Fr. Govekarja, Celjski grofi pl. Radicza. Poslednje zaglavje obseza razne dogodke l. 1896.

Knjižnica za mladino je izšla s skupnim snopičem št. 22—23, naslovljenim: „V domačem krogu.“ Zbirka pesmij in povestij za mladino. Izvirno spisal ali na podlagi hrvaških, italijanskih in nemških izvirnikov priredil Janko Leban. Str. 172. C. 50 kr. Januvarija 1897 pride še 24. snopič, potem izdanje preneha, ker je premalo naročnikov, in bode okolo 1800 gld. deficita, ako in kolikor se ne prodaja zaloga, razpolagajoča še s kakimi 15.000 snopičev. Od primerne razprodanja poslednjih je zavisno nadaljnje izdavanje.

„Slovenski list“. Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo. V Ljubljani je s tem imenom in pristavkom začel od 14. nov. t. l. izhajati nov list, ki stoji do konca l. 60 kr., od novega leta za vse leto pa 4, 1/2 l. 2 in za 1/4 l. 1 gld. V programu razvija blagohotne misli in želje. Delovati hoče na združenje slovenskih strank.

„Osvěta“, list pro rozhled v umění, vědě a politice, — je završila 26. leto izhajanja in ima v 12. snopiču med drugim: Najnovější názory o Josefu Dobrovském. Od dra. Václava Flaišhansa. — Ruská literatura r. 1895. Píše Jos. Mikš. — Obrázky z ruské pouti. Gabriela Preissová. — Světová dráha sibijská. Od Jos. J. Toužimského. Itd. Izhaja kot jako priznan mesečnik v Pragi in stoji 1/4 l. 1.80, vse leto pa 7.20 gld.

„Naše Doba“, revue pro vědu, umění a život sociální. Redaktor prof. T. G. Masaryk. Ta mesečnik izhaja 4. leto in prinaša v 2.

zv.: Tomáš Carlyle jako sociální theoretik. — Moderní člověk a náboženství. Masaryk. — Týden na všeruské výstavě. Několik drobných skizz od Fr. Táborského. — Dělnická akademie. Masaryk. — Za razpravami sledé redno razgledi politiški, obćegospodarski vseh vrst, socialjni, novinski in kritike. Naročnina znaša 1/4 l. 1.80, vse leto 7.10 gld. in se pošilja v Prago (Jan Laichter, Král. Vinohrady, Dobrovského ul. 10).

„Nové Listy“. Neodvislý politický a národohospodárský týdeník. Pod tem naslovom je začel izhajati v Pragi nov tednik, ki je odločno antisemitski in tudi drugače politiški svoje barve. Glavno glasilo mladočesko doslej ni maralo postopati v smislu antisemitov; češki narod, pa kakor se vidi, se obrača po mišljenju proti židovskemu gospodarstvu in se obrne proti literaturnemu in socialnemu vplivu židovstva. „České Zajmy“ so uže več let pripravljali pot antisemitizmu; sedaj so nastopili to pot tudi „Nové Listy“, kateri stojé na leto 5, na 1/4 l. pa 1.25 gld.

„Наука“, иллюстрированный журналъ для русскаго народа. Та посебно avstro-ogerskim Rusom posvečeni mesečnik je priobčil v skupnem zvezku od aprila do jul. t. l. mnogo krasnih i poučnih razprav, životopisov itd. Med drugimi: Священное коронование Ихъ Императорскихъ Величествъ. — Пятидесятилѣтний юбилей Константина Петровича Побѣдоносца. — Столѣтје со дня рожденія Николая I. — Всероссийская художественная и промышленная выставка въ Нижнемъ-Новгородѣ. — Рѣчь депутата Стефановича о будто бы пагубномъ вліяніи прав. религ. фонда на хозяйств. благосостояніе Буквинны. Itd. „Наука“, ki završi letos 25. leto izhajanja, stoji 5 gld. na leto. Naročnina se pošilja uredništvu: Wien, VIII., Alserstrasse 39.

Краткое изложение славянофильскаго учения. А. Кирѣевъ. С.-Петербургъ. Стр. 90. Цѣна съ перес. 15 коп. Občeznani slovanski mislitelj in dejatelj A. Kirejev je v tej poljudno pisani in tudi širšim krogom umlivi knjižici kratko in pregnantno označil vse točke, katere vključuje program slavjanofilov. Kako bode v oči nauk poslednjih, razvidno je tudi iz tega, da so listi slovanskih nasprotnikov tudi v našem cesarstvu trgali stavke iz te knjižice ter jih debelo tiskali svojemu občinstvu — v ovajanje.

Boží bojovníci. Vlastenecká historie z XV. století. Z rukopisu Vinohradského vydal prof. dr. Č. Folklor, člen Akademie, majitel řádu sv. Anny atd. atd. Str. 133. Praha, roku 2215. Tiskem J. Stolaře v Praze. Nákl. časopisa „Čas“ na Kr. Vinohradech. Cena 1.50 gld. — O tej knjigi se bode med Čehi mnogo govorilo in pisalo. Kakor kaže uže letuica „2215“, je v knjigi nekaj posebnega, namreč satiriški epos. „Uvod vydavatelův“ je také izborna zasnovan, da dolgo ne veš, ali nimaš zares opraviti s kako najdeno knjigo iz prejšnjih vekov, potem pa se ti iz pesmij samih začne jasni. Od kitice do kitice s komentariji se utrjuješ v misli, da satirik ne opeva husitskih, temveč sedanje politiške in peresne junake češkega naroda. Ostro šiba postopanje mladočeskih junakov v drž. zboru in sotrudnikov „Nar. Listův“. Ta satira bode ob državno-zborskih volitvah bolje vplivala, nego vsa druga kritika po novinah. Ko bi bilo vredno, privoščili bi mi, da bi se našel jednak moderni epik tudi za politiške slovenske junake sedanje dobe, a tu za junake v obeh taborih „naprednem“ in „konservativnem“!

Vabilo na naročbo za l. 1897.

V 16. št. od 17. dec. t. l. smo želeli poleg očerka našega programa jedenkrat jasno in razločno razložiti, kaka je s „Slov. Svetom“ v gmotnem pogledu, in kakó postopajo nekateri naobraženi naročniki z nami. O potrebi lista neposredno niti govorili nismo. Iz naših pojasnil pa je bila razvidna dvojna potreba, prvič lista samega, drugič agitacije zanj, in sicer poslednje od strani naših svobodniših prijateljev in somišljenikov. Ako smo postavili posamične točke našega programa kot postulate stremljenja specijalno avstro-ogerskih Slovanov, kaže to pač dovolj na potrebo „Slov. Sveta“ med Slovenci, in to toliko bolj,

ko ni nobenega drugega glasila, ki bi si bilo ta slovanski kulturni program postavilo kot tak za cilj svojega delovanja. Tekom 8½ let smo mnogostranski in intenzivno razpravljali posamične glavne točke našega programa; naši čitatelji so jih razumeli, in njim jih tukaj ni treba posebe povdarjati. Potreba in korist „Slov. Sveta“ je somišljenikom in starim znancem razumljiva in jasna. Te potrebe in koristi pa niso hoteli doslej pripoznati sebičneži in kratkovidneži posebnih vrst.

Med nekaterimi slovenskimi voditelji in zastopniki je bil sosebno napuh, kateri jih je odvrčal od našega lista, ker si domišljujejo, da s poslanstvom ali relativnim vodstvom je sama od sebe združena tudi vsa politiška in drugovrstna modrost. Kakor da bi zastopstvo raznih stopinj ne zahtevalo, prvič velike nadarjenosti, pripravljene ali pridobljene sposobnosti in potem največjega napa za spoznanje raznih zvez in prikritih činiteljev pri različnih interesih, ki jih poštevati diplomatiško tajno delovanje, običajno vladanje in strankarska sebičnost! Ako smo torej namenjeni v 1. št. „Slov. Sveta“ 1897 označiti nekoliko različne zveze programov in interesov, obrnemo se s tako namero bolj do novih činiteljev in obratno zajedno razkrijemo tisto kratkovidnost, ki misli, da je v sedanjosti dobi zlasti malim slovanskim narodom zadostna vsakdanja politika in pa omejena zavest o vidnih potrebah in interesih kaknega majhnega naroda. Če kedaj, je danes slovanskim narodom potrebna zavest o spletkah diplomatiških, o prebrisanosti posamičnih in vsakodobnih vlad, o zvezi ali podrejenosti in nadrejenosti pojedinih programatiških točk in torej o natančni vrednosti stremljenja različnih strank; bez take zavesti ostanejo slovanski narodi kakor mornarji na širokem morju bez kompasa. Ravno sedanja doba je Slovanstvu posebno opasna, ker tuji veliki, daleko sezajoči interesi drugih narodov in za-nje delujočih činiteljev hočejo ladijo slovanskih narodov zavoziti takó, da bi obtičala v pesku ali pa se zagnala ob grozeče skalovje. Kolikor tuji interesi poštevajo dejansko moč slovanskih narodov, hočejo to moč oslabiti ne le s primernimi protimočmi, temveč tudi z zvijačami in zasukavanjem in preobračanjem dejstev. Zato je toliko potrebna zavest o zvezah in zavisnostih, v katerih se nahajajo podrejeni in nadrejeni cilji slovanskega stremljenja. Take zveze, sovisnosti in zavisnosti pa poštevati in razkriva „Slov. Svet“, z namero, da bi se slovanski voditelji, zastopniki in njih stranke ne le branili, temveč tudi oboroževali s primernim kulturnim orožjem.

V takem dokazovanju tiči sosebno pomen in važnost „Slov. Sveta“, in iz tega je razvidno, da je sosebno inteligencija, katera je v svojem interesu dolžna tak list podpirati duševno in gmotno. Tu gre za stvar, da bi ne obtičali, kamor nas hočejo zavesti tuji, slovanskim nasprotni interesi.

V smislu vsakovrstnih skupnih zvez slovanskih interesov in potreb je deloval doslej „Slov. Svet“; v tem smislu si je pridobival prijateljev in somišljenikov; v tem smislu hoče delovati tudi v bodočnosti, in v tem smislu se priporoča čim dalje širšim krogom.

Prijateljem in somišljenikom se pa zahvaljujemo na dosedanji blagohotnosti in se jim priporočamo i nadalje.

Nadejamo se, da z združeno močjo in pomočjo bomo mogli delovati dalje in takó odganjati kratkovidnost, kjer bi je ne smelo biti niti za trenutek v tej dobi, v kateri vse tujstvo deluje nato, da bi ta doba postala — epohalna, v pomenu slave za isto tujstvo, v pomenu tuge za slovanske narode!

Menimo, da smo v malo stavkih govorili jasno in razločno vsem, ki nas hočejo umeti, tudi tistim, ki so imeli doslej za naš program gluha ušesa.

„Slovanski Svet“ bode od novega leta 1897 naprej izhajal dne 10. in 25. vsakega meseca v vsaki številki na 16 straneh dosedanje oblike. Cena mu ostane dosedanja.

Tisti naročniki, ki so l. 1896 plačali več, nego za pol leta, imajo preostanek zapisan dobro za l. 1897, ker letošnje izdaje velja le za pol leta. Naročnina pa se pošilja l. 1897 naprej, vselej vsaj za ¼ leta. Kdor ne poravna naročnine do konca prvega dotičnega meseca, ne bode več dobival lista. Britka skušnja pač sili, da se držé tega reda tudi naši redno in vestno plačujoči naročniki.

„Slovanski Svet“ stoji za l. 1897:

za vse leto	5 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ 50 „
„ četrt leta	1 „ 25 „
Za učitelje, učiteljice in dijake:	
za vse leto	4 gld.
„ pol leta	2 „
„ četrt leta	1 „

Za dežele zunaj Avstro-Ogerske stoji „Slov. Svet“ 6 gld. 50 kr. avstr. velj.

Sprejemajo se tudi primerni inserati, sosebno književni.

Naročnina se pošilja upravnistvu na Dunaj (Wien), VII., Hofstallstrasse 5.

Uredništvo in upravnistvo „Slov. Sveta“.

Opomnja upravnistva „Slov. Sveta“. Ponavljamo, da so nam ostali mnogi naročniki naročnino dolžni za 2, 3, 4, 5 in celo še več let. Vse te bomo čakali še do konca februarja 1897. Kdor ne poravna svojega dolga dotlej ali se kakor si bodi ne dogovori z nami, bode, bez izjeme, imenovan v „Slov. Svetu“, potem pa se obrnemo do pristojne pravice, da izterjamo z njeno pomočjo zaostalo naročnino. Čakali, opominjali in tudi s priporočenimi pismi smo prosili dovolj to, kar nam gre. Naposled ima vsaka stvar svoj konec in kraj.

Pri upravnistvu „Slov. Sveta“ je še vseh letnikov tega lista po nekoliko iztisov; prodajejo se s poštnino vred po 2 gld. 50 kr. — Dalje je na prodaj: „Мартинъ Керпанъ“, ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“. Oddaje se po 15 kr. iztis. — Brošura (100 str.): „Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen“. Po znižani ceni 55 kr. Ta knjižica je tudi sedaj poučna toliko bolj, ko je opasnost blizu, da tudi Mladočehi zabredejo v tiste napake, katere so vrgle Staročeha. Sicer pa je ta spis pravi katekizem za vse avstro-ogerske Slované.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 5., 15. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 16 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inerate sprejema upravnistvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse Nr. 5.